AVİM Yorum • No: 2023 / 53 • Aralık 2023

RAFAEL GROSSİ'NİN METZAMOR AÇIKLAMALARI

Tuğçe TECİMER

-

Türkiye sınırına 16 km uzaklıkta bulunan, Metzamor (Metsamor) Nükleer Santrali oluşturduğu ve oluşturabileceği tehlikeler sebebiyle gerek Türkiye gerek dünya basınında sıklıkla gündeme getirilmektedir. Bulunduğu konum itibariyle birçok ülkeyle temas edebilecek bir noktada bulunan santral tüm bölge ülkeleri için endişe oluşturmaktadır.

Uluslararası standartlara uygun olmayan nükleer santrallerin endişe oluşturması kaçınılmazdır. Bu tür endişelerin önüne geçmek ve sözkonusu yapıların nükleer güvenlik standartlarına uygun olduğuna emin olmak görevinin, dünya çapında güvenilir bir kurum olduğuna inanılan Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (UAEA)nın sorumluluğunda olduğunu düşünmek pek de yanlış olmaz. Bununla birlikte UAEA Başkanı Rafael Grossi, 5 Aralık 2023 tarihinde Metzamor Nükleer Santrali ile ilgili bir açıklama yaparak Metzamor Nükleer Santralinin önümüzdeki yıllarda faaliyetine devam edecek kadar güvenli olduğunu söylemiş ve Türkiyenin santralin kapatılması konusundaki çağrılarının dünya çapında komşularıyla belirli sorunlar yaşayan ülkelerin bu tür şikayetleri UAEAya bildirme eğiliminde olduklarını belirterek bölgesel bir tehdit unsurunu politikleştirmiştir.[1] Böyle ciddi bir tehlike karşısında bu şekilde siyasi içerikli bir açıklama yapılması Metzamor Nükleer Santralinin oluşturabileceği tehlikeyi hatırlama ihtiyacı doğurmuştur.

Metzamor Nükleer Santrali Neden Tehlikeli?

Metzamor Nükleer Santralinin ilk reaktörü 1976 yılında Sovyetler Birliği döneminde inşa edilmiştir. 1988 Spitak Depreminde gördüğü hasar ve olası tehlikeler göz önünde bulundurularak rasyonel bir kararla bir süre için kullanıma kapatılmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından yaşanan ekonomik sıkıntılar Ermenistanda ciddi bir enerji krizine neden olmuş ve enerji ihtiyacının karşılanabilmesi için 1993 yılında ikinci reaktörün tekrar kullanıma açılmasına karar verilerek onarım faaliyetlerinin ardından 1995 yılında elektrik şebekesine bağlanmıştır. [2]

Çernobil Nükleer Santralinden altı sene sonra inşa edilen Metzamor, dünyadaki en eski nükleer santrallerden biridir. Bakım çalışmaları ile ömrü uzatılmaya çalışılan sistemi, günümüzde artık ilkel kalmakta ve sadece Ermenistan için değil tüm bölge ülkeleri için tehdit oluşturmaktadır. Tehlikeli veya zararlı maddelerin yayılmasını önleyen bir koruma

havzası bulunmayan Metzamor, sadece bu nedenle dahi bölgede yaşayan insanların sağlığı için başlı başına bir tehdit oluşturmaktadır. [3]

Santralin soğutma suyu ihtiyacını karşılamak üzere Aras Nehri kullanılmaktadır. Aras Nehrinin su seviyesinin düşmesi durumunda soğutma sistemi devre dışı kalabilir ve bu durum ciddi bir tehlikeye yol açabilir. Ayrıca yine reaktörün soğutulmasında kullanılan atık suyun Aras Nehrine dökülmesi, bir sızıntı olduğunda nehrin döküldüğü Hazar Denizine kıyısı olan tüm ülkelerin ve ekosistemin radyoaktif atıklardan etkilenmesine neden olabilir. [4]

Yakın zamanda gerçekleşen 6 Şubat Depremi, depremlerin ne ölçüde yıkıcı olabileceğini bir kere daha hatırlamıştır. Metzamorun, Ağrı Dağı fay hattında yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda olası bir deprem bölgesel bir felakete yol açabilir.

Görüldüğü üzere Metzamor Nükleer Santrali'nin yol açabileceği tehlikeler sadece Ermenistan için değil Türkiye, Azerbaycan, İran vb. bölge ülkeleri için doğrudan tehdit oluşturmaktadır. Santralin tehlikeleri konusunda Türkiye, Ermenistanı defalarca uyarmış, ancak gerek ekonomik gerek politik sebeplerle bu uyarılar göz ardı edilmiştir.

Metzamor Nükleer Santralinin sebep olabileceği tehlike bütün politik kaygıların üstünde, bölgesel ve ekolojik bir tehdittir. Bu tehdidi birçok bölge ülkesi gibi Türkiyede çok yakından hissetmektedir. O sebeple Grossinin bölge ülkelerine güven vermekten çok uzak, teknik olmayan açıklaması UAEAdan beklenen sorumluluğu karşılamamaktadır. Beklentinin karşılanabilmesi santralin nükleer güvenlik standartlarına uygun olup olmadığının ciddiyetle denetlenmesini sağlayarak, güvenlik için gerekli adımların atılmasına bağlıdır.

**Resim: ArmenPress History - https://history.armenpress.am/photos/5168-_հայկական-ատոմային-էլեկտրակայան.html*

[1] Armenias Metsamor Nuclear Power Plant Safe Enough to Continue Operating: IAEA Chief, MassisPost, 5 December, 2023, https://massispost.com/2023/12/armenias-mertsamor-nuclear-power-plant-safe-enough-to-continue-operating-iaea-chief/.

[2]Հայկական Ատոմային Էլեկտրակայան, Armeniannpp, http://armeniannpp.am/hy/about-us/history.html (erişim tarihi :10 Aralık 2023)

[3] En tehlikeli Nükleer Yanıbaşımızda, NTV, 15 Mart, 2011, https://www.ntv.com.tr/turkiye/en-tehlikeli-nukleer-yanibasimizda,OzbQ16fkp0S1l4gW5hZ1HQ.

[4] Esme Özdaşlı, Kafkasyanın Çernobili Metsamor Nükleer Santrali, KARAM, 2016, http://www.karamdergisi.com/Makaleler/1284530378_03.Esme%20%C3%96ZDA%C5%9ELI.pdf

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "RAFAEL GROSSİ'NİN METZAMOR AÇIKLAMALARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 53. Aralık 14. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/RAFAEL-GROSSI-NIN-METZAMOR-ACIKLAMALARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır